

Sygn. akt I UZ 30/18

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania P. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o umorzenie należności składek na ubezpieczenia społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 października 2018 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia
o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. Ośrodek
Zamiejscowy w R. wyrokiem z dnia 8 lutego 2017 r. oddalił odwołanie
wnioskodawcy P. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z
dnia 29 lipca 2016 r. odmawiającej wnioskodawcy umorzenia należności z tytułu
składek na ubezpieczenia społeczne za wskazane w decyzji okresy w kwocie
20.843,85 zł oraz na Fundusz Pracy w kwocie 874,17 zł, bowiem w terminie 12
miesięcy od uprawomocnienia się decyzji o warunkach umorzenia, nie spłacił on
należności z tytułu składek nieobjętych postępowaniem o umorzeniu.

W sprawie tej Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca od 2004 r. prowadzi jednoosobowo działalność w zakresie budownictwa i handlu samochodami. W dniu 4 września 2014 r. złożył wniosek o umorzenie całości zadłużenia za okres objęty ustawą z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 151, dalej jako ustawa abolicyjna). Decyzją z dnia 5 listopada 2014 r., zmienioną decyzją z dnia 5 lutego 2015 r., organ rentowy określił, że według stanu na dzień 4 września 2014 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 20.843,85 zł oraz na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 874,17 zł (wraz z odsetkami i kosztami upomnienia), pod warunkiem spłaty należności niepodlegających umorzeniu, które należy uregulować w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do wpłaty łącznie, zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778, dalej ustawa systemowa). Pismem z dnia 12 lutego 2016 r. organ rentowy poinformował wnioskodawcę, że warunkiem umorzenia nieopłaconych należności jest spłata do dnia 17 marca 2016 r. należności niepodlegających umorzeniu. W dniu 14 marca 2016 r. do organu rentowego wpłynęło pismo wnioskodawcy z prośbą o podanie wysokości należności podlegającej spłacie. W odpowiedzi, pismem z dnia 18 marca 2016 r., organ rentowy poinformował wnioskodawcę, że po rozliczeniu należności do lutego 2016 r. zadłużenie niepodlegające umorzeniu wynosi na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - 2.998,85 zł, na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych - 0,13 zł, na Fundusz Pracy 503,60 zł i do zadłużenia należne są odsetki za zwłokę obliczone od ustawowego terminu płatności do zapłaty łącznie, koszty upomnienia i koszty egzekucji. W dniu 2 kwietnia 2016 r. wnioskodawca wpłacił na rzecz organu rentowego odpowiednio kwoty: 505 zł, 1 zł i 3.000 zł.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 ustawy, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy,

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych. Wnioskodawca nie opłacił do dnia wydania wyroku całej należności z tytułu składek niepodlegających umorzeniu, ponieważ w dniu 2 kwietnia 2016 r. wpłacił jedynie kwotę 3.506 zł. Natomiast należna kwota wraz z odsetkami, kosztami upomnień i kosztami egzekucji na dzień 29 marca 2016 r. wynosiła 5.834,88 zł. Nie spełnił zatem warunku z powołanego powyżej przepisu ustawy abolicyjnej, nawet przy przyjęciu, że bieg 12-miesięcznego terminu od uprawomocnienia się decyzji o warunkach abolicji został przerwany w dniu 14 marca 2016 r., kiedy wpłynęło jego pismo o podanie należności niepodlegających umorzeniu i ponownie zaczął biec od doręczenia płatnikowi odpowiedzi na to pismo (około 22-23 marca 2016 r.). W ocenie Sądu Okręgowego wadliwość decyzji z dnia 5 lutego 2015 r., polegająca na niepodaniu skonkretyzowanej kwoty niepodlegających umorzeniu składek wraz z wszelkimi kosztami dodatkowymi nie skutkuje brakiem możliwości odmowy umorzenia składek. Decyzja o warunkach umorzenia nie została przez wnioskodawcę zaskarżona, a ponadto trudno było w niej obliczyć odsetki i składki za dalsze przyszłe okresy, skoro wnioskodawca nadal prowadził działalność gospodarczą. Ocena prawidłowości decyzji o odmowie umorzenia należności, wydanej na podstawie art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej, wskutek niespełnienia warunku, o którym mowa w art. 1 ust. 10 tej ustawy, nie może się ograniczać do jej zakwestionowania tylko z tego powodu, że we wcześniejszej decyzji określającej warunki umorzenia, wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy, organ rentowy zaniechał enumeratywnego wskazania należności niepodlegających umorzeniu, bez uwzględnienia indywidualnych okoliczności danej sprawy, informacji faktycznie udzielonych przez organ rentowy oraz zachowania przez płatnika miary należytej staranności w działaniach zmierzających do wywiązania się z obowiązku uregulowania należności niepodlegających umorzeniu w ustawowym terminie. Z decyzji z dnia 5 listopada 2014 r. wynika jednoznacznie, że spłata należności niepodlegających umorzeniu obejmuje składki wraz z odsetkami. Także w

informacji z dnia 18 marca 2016 r. oprócz kwot niepodlegających umorzeniu wskazano odsetki wyliczone na dzień 29 marca 2016 r., koszty upomnień i egzekucji. Mimo to wnioskodawca nie zapłacił całej kwoty należności niepodlegających umorzeniu.

W apelacji wnioskodawca domagał się zmiany wyroku Sądu Okręgowego, przez zmianę zaskarżonej decyzji i stwierdzenie braku podstaw do odmowy umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2018 r. uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 29 lipca 2016 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu oraz zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 6.630 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

W ocenie Sądu Apelacyjnego organ rentowy w toku prowadzonego postępowania naruszył zasady postępowania administracyjnego określone w art. 7 - 9 k.p.a., z których wynika w pierwszej kolejności obowiązek działania organu na rzecz strony i w jej interesie, przy uwzględnieniu wszelkich wątpliwości na jej korzyść. Stosując się do tych zasad, organ rentowy winien był wyliczyć i wskazać odsetki, zobowiązując wnioskodawcę do ich zapłaty, względnie uznać, że wobec ich zapłaty wnioskodawca spełnił warunki ustawy. Zaniechanie tego obowiązku stanowi błąd organu rentowego, narażający wnioskodawcę na szkodę i nie może podlegać ochronie. Sąd Apelacyjny podkreślił, że orzecznictwo przyjmuje konieczność wskazania w decyzji organu rentowego wszelkich kwot należnych do zapłaty, ponieważ z art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej wynika, iż przewidziana w tym przepisie decyzja powinna zawierać dwa elementy składowe, tj. określenie warunków umorzenia ustanowionych w ust. 10-12 ustawy, czyli ustalenia kwoty należności nieumarzalnych, wymagających spłacenia oraz ustalenie kwot należności podlegających umorzeniu. Innymi słowy decyzja wydana na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy bez określenia kwot należności niepodlegających umorzeniu, o których mowa w art. 1 ust. 10 ustawy, dotknięta jest brakiem, który nie może być naprawiony inaczej niż przez ponowne rozpoznanie sprawy przed organem

rentowym. Zaskarżona w tej sprawie decyzja dotknięta jest zatem wadą powodującą nierozpoznanie istoty sprawy w postępowaniu sądowym, co uzasadnia zastosowanie art. 477^{14a} k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. ze względu na brak możliwości merytorycznej jej oceny. Usunięcie tej wadliwości przed Sądem drugiej instancji nie jest możliwe, bowiem prowadziłoby do merytorycznego rozpoznania sporu po raz pierwszy, a ciężar rozważań i przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego spoczywałby na Sądzie drugiej instancji, zamiast na organie rentowym.

Zażalenie od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości. Domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

W zażaleniu organ rentowy zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie:

1) art. 477^{14a} k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c., przez brak orzeczenia co do istoty sprawy, chociaż zebrany materiał dowodowy pozwalał na ustalenie stanu faktycznego i nie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, jak również nie doszło do nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy i nie zachodzi nieważność postępowania; 2) art. 321 k.p.c., przez orzekanie co do przedmiotu nieobjętego żądaniem w zakresie niewyznaczonym przedmiotem zaskarżonej decyzji; 3) art. 1 ust. 8 w związku z art. 1 ust. 10, 11 i 13 ustawy abolicyjnej, przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w twierdzeniu, że oceniana decyzja z dnia 29 lipca 2016 r., odmawiająca umorzenia należności składowych narusza art. 1 ust. 8 ustawy, podczas gdy podstawę jej wydania stanowił art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej oraz poprzedziło ją ustalenie, że wnioskodawca nie spełnił ustawowych warunków umorzenia należności składowych.

Organ rentowy uwypuklił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres rozpoznania (przedmiot sporu) wyznacza treść decyzji organu rentowego i nie może on wykraczać poza treść tej decyzji. W niniejszej sprawie ocenie w postępowaniu sądowym podlegała decyzja odmawiająca umorzenia należności z tytułu składek, wydana na podstawie art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej, a nie decyzja o warunkach umorzenia wydana na podstawie art. 1 ust. 8 tej ustawy,

do której treści odnoszą się uwagi Sądu drugiej instancji. Wobec niespornej okoliczności nieuregulowania przez wnioskodawcę należności niepodlegających umorzeniu w ustawowym terminie i nie spełnienia warunku nieposiadania należności niepodlegających umorzeniu organ rentowy, stosownie do art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej wydał decyzję odmawiającą umorzenia należności składkowych. Weryfikowanie tej decyzji przez pryzmat treści niezaskarżonej i prawomocnej decyzji ustalającej warunki umorzenia z dnia 5 listopada 2014 r. nie ma uzasadnienia normatywnego. Skonkretyzowanie w tej decyzji należności niepodlegających umorzeniu nie jest warunkiem *sine qua non* prawidłowości decyzji. Ponadto, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, Sąd drugiej instancji nie przedstawił wskazań, których wypełnienie miałyby przywrócić stan zgodności z prawem przy uwzględnieniu faktu, że decyzja o warunkach umorzenia jest prawomocna, a wnioskodawca nie opłacił w terminie należności niepodlegających umorzeniu i tym samym nie spełnił warunków umorzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego jest uzasadnione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że wyrok sądu odwoławczego, uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, z przekazaniem sprawy do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, jest również zaskarżalny zażaleniem przewidzianym w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Przepis art. 477^{14a} k.p.c. nie ma bowiem bytu samodzielnego i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 października 2011 r., I UZ 33/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 274; z dnia 30 października 2012 r., II UZ 50/12, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 289; z dnia 19 listopada 2013 r., I UZ 40/13, LEX nr 1555391). Wyrok wydany na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. jest przy tym rozstrzygnięciem dalej idącym, jednakże bez wątplenia obejmuje również (niejako w pierwszej kolejności) orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji.

Przewidziana w art. 477^{14a} k.p.c. możliwość przekazania sprawy bezpośrednio organowi rentowemu powinna być ograniczona do sytuacji wyjątkowych, gdy oprócz przesłanek z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. wystąpiły takie wady decyzji organu rentowego, których naprawienie w postępowaniu sądowym nie jest możliwe. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 października 2016 r., I UZ 22/16 (LEX nr 2159129), Sąd Najwyższy uznał, że art. 477^{14a} k.p.c. służy rozwiązywaniu sytuacji, w których - ze względu na zakres kompetencji sądu ubezpieczeń społecznych - przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji nie może doprowadzić do usunięcia uchybień popełnionych przez organ rentowy. Stosowany jest wówczas, gdy konieczne jest skasowanie decyzji organu rentowego i wydanie nowej, po przekazaniu sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, w tym przeprowadzenia prawidłowego postępowania przed tym organem - uwzględniającego wszelkie wymagania wynikające z prawa materialnego. Nie chodzi przy tym o braki decyzji usuwalne przy wstępnym rozpoznaniu odwołania od niej (por. art. 476 § 4 *in fine* k.p.c.) ani wady wynikające z naruszenia przepisów postępowania regulujących postępowanie przed organem rentowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252). Warto przy tym zauważyć, że przy rozpoznaniu zażalenia, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada wyłącznie prawidłowość zastosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. i nie rozpoznaje żadnych innych zarzutów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, LEX nr 1265545; z dnia 25 października 2012 r., I CZ 144/12, LEX nr 1265546; z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, LEX nr 1730602; z dnia 20 maja 2015 r., I CZ 44/15, LEX nr 1747843; z dnia 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 3/15, LEX nr 1678970). W szczególności ocena Sądu Najwyższego nie dotyczy prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego. Dlatego też kontroli wynikającej z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. podlega wyłącznie to, czy w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie rozpoznano istoty sprawy albo czy wydanie wyroku kończącego spór wymagałoby przeprowadzenia przez sąd odwoławczy postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), względnie czy nie doszło w tym postępowaniu do nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.).

W niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji jako podstawę wyroku kasatoryjnego wskazał nierozpoznanie istoty sprawy w postępowaniu sądowym (art. 477^{14a} w związku z art. 386 § 4 k.p.c.). Przyczyną uchylenia wyroku Sądu Okręgowego oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu była bowiem wada treści zaskarżonej decyzji polegająca na nieustaleniu wysokości składek niepodlegających umorzeniu. Usunięcie tej wadliwości przed Sądem drugiej instancji nie było natomiast możliwe, bo prowadziłoby do merytorycznego rozpoznania sporu po raz pierwszy, ciężar rozważań i przeprowadzenia w całości postępowania dowodowego spoczywałby na Sądzie drugiej instancji, a winien był tego dokonać organ rentowy. Oznacza to, że Sąd Apelacyjny, uchylając wyrok Sądu pierwszej instancji, odwołał się także do przewidzianej w art. 386 § 4 k.p.c. przesłanki konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, oceniając jednocześnie, że wadliwości decyzji organu rentowego w tym zakresie nie dają się usunąć w postępowaniu sądowym, co uzasadnia zastosowanie art. 477^{14a} k.p.c. Sąd Apelacyjny nie określił jednak, jaki miałby być zakres decyzji organu rentowego na tym etapie postępowania abolicyjnego, ponieważ odwołanie zostało wniesione od decyzji odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek, która prawidłowo poprzedzona była decyzją określającą warunki umorzenia należności.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że ustawa abolicyjna ustanowiła dwuetapowe postępowanie umarzania należności składowych. W pierwszej kolejności organ rentowy wydaje decyzję określającą warunki umorzenia (art. 1 ust. 8), a następnie decyzję o umorzeniu należności lub o odmowie ich umorzenia (art. 1 ust. 13). W orzecznictwie istnieją rozbieżności w przedmiocie obligatoryjnej treści decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy ustalającej warunki umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, a przede wszystkim czy decyzja ta powinna konkretyzować kwoty należności niepodlegających umorzeniu, za czym opowiada się Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku. Warunek taki stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 22 lutego 2018 r., II UZ 115/17 (LEX nr 2456370), z dnia 17 października 2017 r., II UZ 63/17 (LEX nr 2390742), z dnia 26 września 2017 r., II UZ 52/17

(niepubl.), z dnia 14 lutego 2017 r., I UZ 58/16 (OSNP 2018 nr 6, poz. 82), z dnia 11 października 2016 r., I UZ 18/16 (LEX nr 2188221). Przeważa jednak stanowisko przeciwne wyrażone przez Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 19 września 2017 r., II UZ 49/17 (LEX nr 2390737), z dnia 3 października 2017 r., II UZ 45/17 (LEX nr 2397611), z dnia 14 listopada 2017 r., I UZ 40/17 (LEX nr 2426582), z dnia 14 listopada 2017 r., I UZ 44/17 (niepubl.), z dnia 14 lutego 2018 r., I UZ 67/17 (LEX nr 2486211), z dnia 15 maja 2018 r., I UZ 12/18 (niepubl.), z dnia 8 sierpnia 2018 r., I UZ 17/18 (niepubl.) czy w wyroku z dnia 6 czerwca 2018 r., I UK 151/17 (LEX nr 2508189), które aprobuje Sąd Najwyższy w tym składzie. Według tego stanowiska ustawa abolicyjna zawiera ustawowy warunek umorzenia zaległości składkowych wynikających z jej art. 1 ust. 1 i 6, który został określony w art. 1 ust. 10 tej ustawy. Zgodnie z nim, warunkiem umorzenia należności jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 (decyzji o umorzeniu należności), niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Ustawa nie wprowadza możliwości umownego ustalania warunków umorzenia należności. Ustawodawca, określając warunki umorzenia, posługuje się zwrotem o „nieposiadaniu niepodlegających umorzeniu składek”. W świetle treści całej ustawy nie budzi wątpliwości, że chodzi o składki nieopłacone w ustawowym terminie (wraz z pozostałymi wymienionymi w art. 1 ust. 10 tej ustawy abolicyjnej należnościami) i to według stanu na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności, co wyraźnie zostało wyartykułowane w komentowanym przepisie („na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1”). Siłą rzeczy stan ten nie jest znany na dzień wydania decyzji ustalającej warunki umorzenia należności, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej (nawet w przypadku zakończenia pozarolniczej

działalności przed wydaniem decyzji warunkowej - np. w odniesieniu do odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych). Nie ma zatem obiektywnej możliwości skonkretyzowania w takiej decyzji rodzaju, okresów i kwot niepodlegających umorzeniu należności. Oznacza to, że istotą sprawy o umorzenie należności składkowych w trybie ustawy abolicyjnej, na etapie wydania decyzji ustalającej warunki umorzenia, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, nie jest ustalenie (sprecyzowanie) wysokości należności niepodlegających umorzeniu. Decyzja ta, wbrew odmiennemu stanowisku Sądu Apelacyjnego - nie musi więc zawierać szczegółowych kwot należności niepodlegających umorzeniu.

Niemniej jednak na tym etapie postępowania nie jest decydujące istnienie rozbieżności w orzecznictwie w przedmiocie obligatoryjnej treści decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, ponieważ - co trafnie podnosi organ rentowy w motywach zażalenia - wnioskodawca nie zaskarżył decyzji warunkowej z dnia 5 listopada 2014 r., zmienionej następnie decyzją z dnia 5 lutego 2015 r., wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, a jedynie decyzję wydaną na podstawie art. 1 ust. 13 tej ustawy odmawiającą umorzenia należności z tytułu składek. To właśnie ta decyzja kończąca drugi etap postępowania abolicyjnego, stanowi przedmiot niniejszego postępowania, wszczętego odwołaniem wnioskodawcy. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 18 kwietnia 2018 r., III UZ 5/18 (LEX nr 2497591), stwierdził, że uchylenie decyzji z art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej nie prowadzi do uchylenia decyzji art. 1 ust. 8 tej ustawy ani nie stwarza organowi rentowemu sytuacji pozwalającej wzruszyć decyzję z art. 1 ust. 8 ustawy w trybie nadzwyczajnym. Decyzja z art. 1 ust. 13 ustawy jest bowiem decyzją wykonawczą w stosunku do decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy, która jest decyzją podstawą. Niezaskarżenie decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy bądź uprawomocnienie się tej decyzji w wyniku rozstrzygnięcia sądowego wyłącza możliwość kwestionowania zawartego w niej rozstrzygnięcia w postępowaniu z odwołania od decyzji z art. 1 ust. 13 ustawy. Nie może także zniknąć z pola widzenia, że według utrwalonej linii judykatury decyzja organu rentowego, jeśli jest ostateczna, wyraża określony stan prawny i z tego względu - zgodnie z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych - wywołuje skutki prawne i wiąże inne organy państwowe, w tym

sądy, chyba że, w myśl ugruntowanej koncepcji bezwzględnej nieważności aktu administracyjnego, jest nieistniejąca prawnie z uwagi na wady, które dyskwalifikują ją jako indywidualny akt administracyjny (została wydana przez organ niepowołany lub w zakresie przedmiotu orzeczenia bez jakiejkolwiek podstawy w obowiązującym prawie materialnym, względnie z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego). Poza tym jedynym wyjątkiem, sąd w postępowaniu cywilnym nie jest uprawniony do kwestionowania decyzji administracyjnej, w szczególności pod względem jej merytorycznej zasadności i jest nią związany także wówczas, gdy w ocenie sądu decyzja jest wadliwa (por. szerzej w tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 295 i powołane w nim orzecznictwo).

Wobec powyższego błędna jest ocena Sądu Apelacyjnego, że brak w decyzji warunkowej określenia wysokości kwot niepodlegających umorzeniu, powoduje, iż w odwołaniu od decyzji odmawiających umorzenia należności składkowych brak ten stanowi o nierozpoznanie istoty sprawy i konieczności prowadzenia postępowania dowodowego przed organem rentowym. Istota sprawy sądowej z odwołania od decyzji organu rentowego z art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej polega na rozstrzygnięciu, czy organ rentowy wydawał prawidłową decyzję, a zatem czy rzeczywiście miał podstawy do wydania decyzji z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy, gdy odmówił umorzenia należności a nie kwestia prawidłowości decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy jako decyzji ustalającej warunki umorzenia należności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2017 r., I UZ 25/17, LEX nr 2389596).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 i odpowiednio stosowanego art. 108 § 2 k.p.c.